

Prostaatcentrum zuidwest Nederland expertise door samenwerking

Sint Franciscus

Gasthuis

Erasmus MC
Universitair Medisch Centrum Rotterdam

Operatie aan teelballen voor de behandeling van prostaatkanker

Orchidectomie

Inleiding

Binnenkort ondergaat u een operatie aan de teelballen voor het behandelen van prostaatkanker. Deze ingreep wordt een orchidectomie genoemd. Hierbij worden de testikels en/of het hormoonproducerend weefsel verwijderd.

In deze folder geven wij informatie over deze operatie en over de periode hierna. Dit is een aanvulling op de voorlichting van uw behandelend uroloog.

Operatie

In de teelballen wordt het mannelijke geslachtshormoon testosteron geproduceerd. De groei van prostaatkankercellen is afhankelijk van het testosteron in het bloed. Als prostaatkanker is uitgezaaid, is het belangrijk om dit hormoon uit te schakelen. Zo wordt de groei van de prostaatkankercel afgeremd en worden eventueel bestaande klachten, zoals pijn, verlicht. Het onderdrukken van de productie van testosteron kan gebeuren door middel van medicijnen of een operatie.

Uw uroloog heeft in overleg met u besloten tot een operatie. Daarbij wordt het testosteronproducerend weefsel verwijderd, maar niet altijd de gehele teelbal. Na de operatie stopt de testosteronproductie van de teelballen. Hierna hoeft u niet (meer) behandeld te worden met medicijnen.

Vorbereidingen op de polikliniek

- U krijgt een gesprek met een urologisch oncologieverpleegkundige van de polikliniek Urologie. De verpleegkundige noteert alle gegevens die van belang zijn voor uw operatie en geeft u informatie over de operatie en de periode van herstel;
- Dezelfde dag heeft u een afspraak met de anesthesioloog. Hij informeert u over de verdoving. Wanneer de operatie kan doorgaan, wordt een datum gepland;
- Wanneer u bloedverdunnende medicijnen gebruikt, dient u dit te melden bij de uroloog, verpleegkundige en bij de anesthesioloog. Er wordt aangegeven wanneer u daarmee moet stoppen. De medicijnen die u gebruikt, dient u bij opname mee te nemen in de originele verpakking en af te geven aan de verpleegkundige van uw verpleegafdeling;

- Circa een week voor de operatie krijgt u telefonisch en schriftelijk bericht over de datum van uw operatie en tijdstip waarop u in het Sint Franciscus Gasthuis wordt verwacht.

Vorbereiding thuis

- Vergeet niet te stoppen met het slikken van bloedverdunnende medicijnen zoals aangegeven door uw anesthesioloog;
- Neem voor de zekerheid op de dag van uw operatie uw nachtkleding en toiletpullen mee. De operatie vindt meestal in dagopname plaats, maar het kan voorkomen dat u een nacht moet blijven;
- Neem ook een strak zittende onderbroek of een zwembroek mee naar het ziekenhuis. Het is raadzaam om deze vanaf de eerste dag na de operatie te dragen.

De opnamedag

- U wordt verzocht de avond voor de operatie een douche te nemen. Het kan zijn dat de anesthesioloog aangeeft dat u nuchter moet zijn voor de operatie. Dit is afhankelijk van het tijdstip van de operatie;
- U wordt opgenomen op de verpleegafdeling Urologie of op de afdeling Dagbehandeling. De verpleegkundige neemt naar aanleiding van het gesprek op de polikliniek eventuele veranderingen door. Ook vraagt de verpleegkundige u om nog even naar het toilet te gaan;
- Een uur vóór de operatie krijgt u prémedicatie, zoals is afgesproken met uw anesthesioloog. Dit zijn medicijnen die uw lichaam voorbereiden op de verdoving. Vervolgens brengt de verpleging u naar de voorbereidingskamer.

De operatie

De operatie vindt meestal plaats onder plaatselijke verdoving door middel van een ruggenprik. Hierdoor wordt uw onderlichaam gevoelloos. De operatie duurt ongeveer dertig minuten:

- De arts maakt een snee in het midden van de balzak;
- Om de teelbal zit een kapsel. De arts opent dit kapsel, waarna alleen het hormoonproducerend weefsel van beide zaadballen wordt verwijderd. Daarna wordt het kapsel weer

- gesloten. De twee vliezen die de zaadballen omhullen, worden niet verwijderd. Hierdoor is de balzak niet helemaal leeg na de operatie. Het is ook mogelijk dat de arts de gehele teelballen verwijdert, samen met het kapsel;
- De wond wordt meestal met oplosbare hechtingen gesloten.

Na de operatie

Na de operatie gaat u naar de uitslaapkamer. Hier worden uw hartslag, bloeddruk en pijn gecontroleerd. Zodra deze controles stabiel zijn, wordt u teruggebracht naar de verpleegafdeling of de afdeling Dagbehandeling. De controles worden hier nog een aantal malen herhaald. Na de operatie heeft u een infuus in uw arm en verbandgazen om uw balzak.

Uw herstel

- Uw verpleegkundige noteert en controleert wat u drinkt, hoeveel u plast (daarom vragen wij u in een urinaal te plassen) en wat u achterhoudt in uw blaas na het plassen. Dit wordt met behulp van een echoapparaat bepaald;
- Uw uroloog bepaalt in overleg met u wanneer u naar huis mag. Dit kan dezelfde dag zijn of de dag na de operatie. Wanneer het plassen goed gaat, kunt u in principe in de loop van de operatiedag naar huis;
- De verbandgazen kunt u de volgende dag verwijderen. Daarna kunt u weer douchen. Tot de wond is genezen, dient u geen gebruik te maken van zeep of doucheschuim;
- Kort na de ingreep kan er zich rondom het operatiegebied een geringe zwelling en een bloeduitstorting voordoen. Dit verdwijnt in de loop van de week. Het is raadzaam een strak zittende onderbroek of zwembroek te dragen die steun geeft. Hiermee vermindert u de kans op een zwelling;
- Doe de eerste week na de ingreep rustig aan. U voelt zelf het beste wat u wel en niet kunt. Het is verstandig geen grote afstanden te wandelen of vaak te bukken;
- Na twee weken kunt u meestal al uw bezigheden hervatten, zoals fietsen en sporten.

Mogelijke complicaties

- Nabloeding: De vliezen van de balzak zijn heel goed doorbloed. Vaak is een matige bloeduitstorting te zien. Het lichaam herstelt deze geleidelijk. Soms is de bloeduitstorting

zo fors dat deze gepaard gaat met pijn. Neem dan contact op met het Sint Franciscus Gasthuis;

- Ontsteking: De balzak is rood en pijnlijk. Wanneer dit gepaard gaat met koorts, neem dan contact op met het Sint Franciscus Gasthuis;
- Pijn: Als de verdoving is uitgewerkt, kunnen pijnklachten optreden. Hier kan een pijnstiller als paracetamol goed tegen helpen. U neemt dan drie keer per dag twee tabletten. U dient géén aspirines te gebruiken. Deze verdunnen uw bloed en maakt de kans op een nabloeding groter.

Nacontrole op de polikliniek

Bij ontslag krijgt u afspraak voor een wondcontrole mee. Deze afspraak is ongeveer één á twee weken na de operatie. Het verwijderde weefsel wordt opgestuurd voor onderzoek. De uitslag hiervan is over het algemeen een week na de operatie bekend. Deze wordt op de polikliniek Urologie met u besproken.

Na zes weken komt u bij uw uroloog op controle. Dan wordt de PSA-waarde in uw bloed gecontroleerd.

Blijvende bijwerking van deze operatie

- U kunt na de operatie geen erectie meer krijgen en vrijwel zeker hebt u minder of geen zin om te vrijen;
- Daarnaast zijn er andere klachten die kunnen optreden, zoals opvliegers, gewichtsveranderingen, hoofdpijn, stemmingsveranderingen (neerslachtigheid), gewrichtsklachten of botontkalking. Sommige mannen krijgen last van een pijnlijke zwelling van de borsten. Als u hier veel last van heeft, dan kunt u met uw uroloog de behandelingsmogelijkheden van deze klacht bespreken;
- Door de verwijdering van de zaadballen kunt u geen zaadcellen meer aanmaken. U raakt hierdoor voorgoed onvruchtbaar.

Een operatie of medicijnen?

Welke hormoonbehandeling u krijgt, beslist u zelf. Het effect op de kankercellen en de bijwerkingen van beide behandelingen zijn ongeveer gelijk. De meeste mannen kiezen voor een behandeling met medicijnen. Het verlies van de zaadballen

door een operatie ligt immers emotioneel gevoelig. Veel mannen hebben het gevoel dat ze hun 'mannelijkheid' verliezen. Bovendien is de operatie 'onomkeerbaar': de ingreep kan niet meer ongedaan worden gemaakt.

Desondanks heeft een operatie ook voordelen. Het effect van de behandeling is sneller bereikt. Door de operatie remt de testosteronproductie onmiddellijk, terwijl dit bij een medicijnbehandeling twee tot drie weken duurt. Bovendien blijkt dat medicijnen wel eens worden vergeten, waardoor het effect van de medicijnen minder sterk wordt. De operatie is een eenmalige ingreep; na de operatie bent u van de behandeling af.

De operatie geeft geen zogenaamde 'testosteronpiek'. Dit is een snelle stijging van het testosterongehalte door het gebruik van medicijnen. Hierdoor kunnen u klachten tijdelijk verergeren. Voor mannen met prostaatkanker in een vergevorderd stadium is de behandeling daarom minder geschikt.

Heeft u nog vragen?

Mocht u na het lezen van deze folder nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met uw uroloog of urologisch-oncologieverpleegkundige op de polikliniek Urologie of het Prostaatcentrum zuid west Nederland.

Belangrijke telefoonnummers:

- Sint Franciscus Gasthuis, telefoonnummer 010-461 6161;
- Polikliniek Urologie, telefoonnummer 010-461 6168;
- Prostaatcentrum zuidwest Nederland, telefoonnummer 010-461 7815;
- Urologisch-oncologieverpleegkundigem, telefoonnummer 010-4616168 en vragen naar pieper 3405. Vraag naar Sally Wildeman of Lucrezia Bani;
- Spoedeisende Hulp, telefoonnummer 010-461 6720 (voor dringende hulp vlak na de ingreep).